

N O T A T
SUNDHEDSSTYRELSENS BIDRAG TIL BESVA-
RELSE AF SPM. 609-611 I MILJØ OG PLAN-
LÆGNINGSUDVALGET

10-05-2010
j.nr. 7-302-01-9/38

Bidrag til spm. 609

Sundhedsstyrelsen har tidligere svaret på lignende spørgsmål i samarbejde med Videnskabsministeriet pr. oktober 2008. Spørgsmålene dengang var fra organisationen "Vores Børns Fremtid" og er i sin form tæt på ordlyden fra indeværende spørgsmål. Der henvises til Europaparlamentets beslutning af 4. september 2008, som udgjorde en midtvejsevaluering af den europæiske handlingsplan for sundhed og miljø. EU-Parlamentets midtvejsevaluering var primært baseret på den såkaldte BioInitiative-rapport fra 2007, hvor der henvises til 2000 forskningsrapporter omkring problemstillingen.

Tlf. 72227400
Fax 72227411
E-post info@sst.dk

E-post cff@sst.dk

Sundhedsstyrelsen har tidligere vurderet indholdet i denne rapport som værende ensidig og mangelfuld og ikke repræsentativ for den samlede forskningsmæssige status på området – se links:

http://arkiv.sst.dk/upload/forebyggelse/cff/miljoemedicin/bioinitiative_10_07.pdf

http://arkiv.sst.dk/upload/forebyggelse/cff/miljoemedicin/ikke_ion/bioinitiativ_4okt07.pdf

Sundhedsstyrelsen er endvidere bekendt med, at andre lande bl.a. Holland er kommet frem til lignende konklusioner – se hollandsk bedømmelse – på vedlagte bilag:

Endelig kan det oplyses, at Sundhedsstyrelsen, som følge af EEAs (Det Europæiske Miljø Agentur) engagement i konklusionerne i BioInitiative-rapporten, har været i dialog med EEA, og er kommet til en fælles forståelse af, at rapporten ikke kan stå alene og ikke kan anvendes som en samlet videnskabelig gennemgang af viden på området. Sundhedsstyrelsen vurderer ligesom de øvrige nordiske lande, at der ikke for nærværende er sundhedsfaglig baggrund for specifikke nye grænseværdier for elektromagnetisk stråling. Der kan her henvises til den fællesnordiske udtalelse fra 2009 om RF-EMF fra sendemaster (link:

<http://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/Global/Pressmeddelanden/2009/091116norden-emf.pdf>).

Det er derfor primært en politisk beslutning hvorvidt der – fx af forsigtighedsårsager – bør foretages yderligere initiativer til at begrænse befolkningens eksponering for elektromagnetiske felter fra trådløst udstyr i Danmark

og i resten af Europa. Omkring forekomst af nye typer af sygdomme relateret til elektromagnetiske felter, kan Sundhedsstyrelsen endvidere henvise til et nyligt svar til folketinget 460/461 SUU alm.del, om den manglende evidens for tilstedeværelse af overfølsomhed for elektromagnetisk stråling.

Side 2
10-05-2010
Sundhedsstyrelsen

Bidrag spm. 610

Der henvises til en generel diskussion omkring EMF med baggrund i flere dokumenter herunder ovennævnte midtvejsevaluering mfl. EMF optræder i forbindelse med elinstallationer og elektriske apparater af forskellige karakter – herunder højspændingsledninger, mobiltelefoner og master samt clockradioer og andre elektriske apparater. De elektriske apparater følger CENELECs EU-standarder i alle EU-lande, mens der er vidt forskellige regler i de enkelte lande for højspændingsledninger - eksempelvis: faste afstandsløsninger, maksimale feltstørrelser og løsninger om at reducere feltstørrelser hvis udgifterne modsvarer ”gevinsterne”. Hvad angår mobilmaster har Grækenland og de tre regioner i Belgien nedsatte eksponeringsgrænser for mobiltelefonantennener i forhold til CENELECs anbefalinger.

Bidrag til spm. 611

Danmark har ikke en national lovgivning, der beskytter borgerne mod elektromagnetiske felter, men henholder sig til de internationale standarder hvor sundhedsaspektet også har været inddraget ved fastsættelsen, idet det forudsættes, at brugere benytter materiellet som beskrevet i de medfølgende standarder. Danmark følger i den forbindelse retningslinjer fra ICNIRP og CENELEC. Den fælleseuropæiske sammenslutning ICNIRP varetager fastsættelse af grænseværdier for påvirkninger fra elektromagnetiske felter baseret på vurderinger af eksponeringer og helbredsforhold, mens EU's organ CENELEC varetager fastsættelsen af standarder og retningslinjer for elektriske apparater og installationer.

WHO's kræftforskningsinstitut (IARC) undersøgte i 2001 den videnskabelige evidens for elektromagnetiske felters evne til at fremkalde leukæmi hos børn. Konklusionen på gennemgangen, som kan ses på www.iarc.fr - er i korthed, at elektromagnetiske felter muligvis kan fremkalde kræft i form af leukæmi hos børn (0-15 år), men ikke er en risikofaktor for kræft hos voksne, hverken i boligen eller på arbejdspladsen.

I 2001 blev der offentliggjort to store gennemgange af samtlige undersøgelser af børns kræftisiko og sammenhæng med bopæl tæt på højspændingsanlæg (Greenland S og Ahlbom A). Konklusionerne støtter ovennævnte.

På det eksisterende videnskabelige grundlag vurderes elektromagnetiske felter fra højspændingsledninger at kunne forklare ét nyt tilfælde af leukæmi i Danmark blandt børn i alderen 0 – 15 år hvert 5. år.

Forskningen på området giver ikke anledning til entydige anbefalinger i relation til udsættelse for elektromagnetiske felter. Der er indikationer – men ikke evidens - for, at forekomsten af leukæmi hos børn kan reduceres ved at børn ikke bliver udsat for mere end 0,4 μ Tesla i boliger og institutioner. Hvornår dette niveau optræder vil afhænge af belastningen af nettet samt af afstanden til ledningerne. Elbranchen og Kommunernes Landsforening har inden for det seneste år indgået en konsensusaftale om så vidt muligt at benytte afstande imellem bygninger og højspændingsmaster (ved nyanlægning

ger), der modsvarer et årsgennemsnit for feltstørrelsen på 0,4 μ Tesla. Dette set i sammenhæng med de kommende nationale planer om at nedgrave højspændingsledninger, der har en kapacitet på under 400 kV samt delvis nye kabelføringer for ledninger på 400 kV, forventes at reducere den samlede eksponering fra sådanne installationer.

Side 3
10-05-2010
Sundhedsstyrelsen

Hvad angår regler for elektriske apparater – herunder mobiltelefoner - følger Danmark ligeledes de internationale regler, hvor der er maksimumsgrænser for de elektromagnetiske felters størrelse. Ligesom ved højspændingsinstallationer, er der yderst sparsomme forskningsresultater, der vurderer eventuelle sammenhænge mellem anvendelse af elektriske apparater og helbreds-skader. Sundhedsstyrelsen finder ikke grundlag for at give yderligere sundhedsmæssige anbefalinger, der rækker ud over de anbefalinger, som følger ethvert elektrisk apparat ved køb om anvendelse og sikkerhed.